

ŠIFRA UČENIKA

STRUČNI ISPIT

JANUAR 2017. GODINE

**CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI,
HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST****U P U T S T V O****VRIJEME TRAJANJA TESTA JE 150 MINUTA**

Za vrijeme testa nije dozvoljena upotreba elektronskih uređaja.
Učenik/učenica ne smije na bilo koji način otkrivati u testu svoj identitet
ili se direktno obraćati ocjenjivaču.
Test **MORA** biti napisan hemijskom olovkom.

Test sadrži zadatke koji se rješavaju na jedan od sljedećih načina:

- zaokruživanjem broja ispred tačnog odgovora
- pisanjem kratkog odgovora
- pisanjem dužeg odgovora
- pisanjem funkcionalnog teksta

Uz test si dobio/dobila **list za odgovore** za zadatke višestrukog izbora.
Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo prepíšeš svoje odgovore.

Zadatak će se vrednovati s 0 (nula) bodova ako je:

- rješenje netačno
- zaokružen ili napisan i tačan i netačan odgovor
- nečitko i nejasno napisan
- rješenje napisano grafitnom olovkom

Ukoliko pogriješiš, prekriži i odgovori ponovo. Kad završiš, provjeri svoje odgovore.
Srećno!

* M 7 4 8 2 4 *

PRAZNA STRANA

GRADSKI PREVOZ DO PODGORIČKOG AERODROMA

Autobusko stajalište se na aerodromu nalazi ispred terminalne zgrade. "Cijena karte u jednom pravcu je dva eura, a kupuje se u autobusu", saopšteno je iz JP Aerodromi Crne Gore.

Autobusi su niskopodni s namjenskim rampama za dječja kolica i osobe u invalidskim kolicima.

(priređeno prema izvoru *CdM*, objavljeno 11. novembra 2015)

1. Što je prikazano na slici?

1. plan grada
2. trasa puta i red vožnje
3. saobraćajna karta Crne Gore

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

2. U koliko sati polazi prvi autobus prema Aerodromu Podgorica sa stajališta kod Hrama?

.....

1 bod

3. Što je označeno brojem tri na karti?

1. Stajalište Trg Republike
2. Stajalište Stari most na Ribnici
3. Stajalište Bulevar Stanka Dragojevića

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

4. Ako je polazna stanica Aerodrom Podgorica, gdje treba čekati gradski autobus?

.....

1 bod

5. Koja je prednost gradskih autobusa koji voze do aerodroma?

.....

.....

1 bod

POZNATI NAUČNICI

Nauka je sistem znanja o objektivnoj stvarnosti koja je, uz korišćenje odgovarajućih naučnih metoda, sistematizovana i argumentovana. Ima oko 1.500 istaknutih ličnosti iz cijelog svijeta koje su svojim otkrićima i izumima dale značajan doprinos razvoju nauke. I danas su širom svijeta poznati naučnici kao što su: Amper, Borel, Bor, Laplas (Francuska), Bajes, Njutn, Hopkins, Votson (Engleska), Ajnštajn, Kepler, Om, Lajbnic (Njemačka) i drugi. Preko 100 naučnika dale su SAD, Italija oko 100, Rusija oko 80. Značajno mjesto u nauci zauzimaju Poljska, Ukrajina, Turska, Grčka, Holandija, Mađarska, Austrija, koje su iznjedrile po 30-50 naučnika. Neke zemlje, iako imaju znatno manji broj poznatih naučnika, dale su veliki doprinos: Irska – 20, Švedska – 12, Španija – 12, Norveška – 10, Kina – 10, Kanada – 8...

Za neke značajne naučnike saznajemo samo posredstvom udžbenika u kojima se nalaze znakovi, teoreme, eksperimenti... Portrete nekih možemo vidjeti na poštanskim markama jer pojedine zemlje izdaju prigodne poštanske marke radi obilježavanja godišnjica znamenitih ličnosti i njihovih dostignuća. Zato filatelistima stoji na raspolaganju obilje tema koje se odnose na poznate naučnike, sportiste, vojskovođe kao i na sve one koji su svojim radom i djelovanjem dali doprinos razvoju ljudskog društva. Na markama su, npr. Robert Koh ili Albert Ajnštajn, čiji su radovi u oblasti nalaženja lijeka protiv tuberkuloze, odnosno otkriće opšte teorije relativiteta ostavili dubok trag u savremenom društvu.

Značaj vitamina

Većinu vitamina sintetišu biljke pa je hrana biljnog porijekla neophodna za normalan razvoj i funkcionisanje organizma. Presudnu ulogu u otkrivanju vitamina imali su poremećaji i bolesti koje nastaju kao posljedica njihovog nedostatka u hrani. Za bolest moreplovaca, skorbut, znalo se da je uzrokovana dugotrajnom ishranom u kojoj je odsustvovala hrana biljnog porijekla (kasnije je otkriveno da je u pitanju nedostatak vitamina C). Škotski hirurg Džejms Lind je 1749. godine otkrio da limun pomaže u prevenciji skorbuta i preporučio ga u svom *Traktatu o skorbutu* kao voće koje sprečava pojavu ove bolesti. Godina 1912. bila je presudna za otkriće vitamina. Te godine je prvo naučnik Hopkins dokazao da je za normalan rast i razviće životinja potrebno prisustvo izvjesnih dodatnih činilaca, pored osnovnih organskih materija (lipida, šećera, proteina). Iste godine je termin vitamin prvi put upotrijebio Kazimir Frank, kada je i izolovao prvi vitamin iz ljuski pirinča. Po hemijskom sastavu to je bio amin koji je sprečavao pojavu bolesti beri-beri, inače jako rasprostranjenu među stanovnicima Azije čija se ishrana bazira na oljuštenom pirinču. Frank je taj amin nazvao vitamin (lat. vita - život). Termin je ostao u upotrebi do danas iako se zna da najveći broj vitamina ne pripada grupi amina.

(priređeno prema tekstovima iz *Shekullia* (Vijek), 22. januar 2008, iz *Politike*, 13. septembar 2008. i sa sajta www.bionet-skola.com)

6. Koliko je naučnika dalo svoj doprinos razvoju nauke u svijetu?

1 bod

7. Zaokruži slovo ispred naziva zemlje koja je dala preko 100 naučnika i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. SAD
2. Italija
3. Rusija

1 bod

8. Zašto je Robert Koh zaslužio da se nađe na poštanskoj marki?

.....
.....

1 bod

9. A) Zaokruži broj ispred engleskog naučnika koji je zaslužan za otkriće vitamina i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. Hopkins
2. Lind
3. Njutn
4. Votson

1 bod

B) Obrazloži odgovor.

.....
.....
.....

1 bod

10. Riječ vitamin, kako je naučnik Frank nazvao izolovani amin iz ljuski pirinča, nastala je od latinske riječi *vita*, što znači život. Šta hoće da se naglasi ovim terminom koji je i danas u upotrebi?

.....
.....

1 bod

Pitanja 11, 12, 13, 14 i 15 odnose se na pjesmu *Banović Strahinja*.

11. A) Kojoj književnoj vrsti pripada pjesma *Banović Strahinja*?

.....

1 bod

B) Zaokruži broj ispred vrste stiha kojim je ispjevena pjesma *Banović Strahinja*.

1. osmerac
2. deseterac
3. jedanaesterac

1 bod

12. Dok je bio u Kruševcu, u tzbini, Banović Strahinji stiže pismo od majke u kojem ga obavještava da su mu dvori poharani a ljuba zarobljena. Ta epizoda u pjesmi je:

1. peripetija
2. zaplet
3. kulminacija

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

13. Koja tri lika iz pjesme najbolje prikazuju karakter Banović Strahinje?

.....

1 bod

14. Po čemu u pjesmi prepoznaju Banović Strahinju i kada se preruši u "careva deliju"?

.....

1 bod

15. Banović Strahinja nije samo junak na megdanu. Objasni navedenu konstataciju.

.....

.....

.....

1 bod

16. Iz rečenice prepisi umetnutu rečenicu.

...I on je, kao i otac mu, koga je pri svakoj važnijoj izreci spominjao, mirno išao u rat.

.....

1 bod

17. Kako se zove podvučeni glagolski oblik u rečenici: *Jašući dalje, razmišljajući o raspodeli starešina i vojnika, koje je sve lično znao, on se potpuno uspava.*

1. futur prvi
2. futur drugi
3. glagolski prilog sadašnji
4. glagolski prilog prošli

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

18. A) Prepisi prezent iz rečenice: *Bojao se samo da mu jedan deo puka, koji je dolazio sa kapetanom Piščevićem, iz Šida, ne zadocni na okup, pod Varadinom.*

.....

1 bod

B) Kako se zove prezent upotrijebljen u datoj rečenici?

1. gnomski (poslovički)
2. kvalifikativni (opisni)
3. pripovjedački (istorijski)

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

19. *Miran i samouvjeren, predviđao je ceo put...*

Koja je glasovna promjena izvršena u podvučenoj riječi?

.....
1 bod

20. **A)** *Što je bivalo toplije i jasnije na nebu, sve mu je bilo teže.*

Iz rečenice prepisi komparative.

.....
1 bod

B) Komparative napiši u superlativu.

.....
1 bod

21. **A)** *Zatim potera konja kasom, kroz prazninu.*

U kojem su padežu podvučene imenice?

konja

kasom

prazninu

1 bod

B) *Nesreća kao da je bila ostala iza njega, pred njim je bila samo ta daljina, zarasla gustom travuljinom, od koje se malaksava.*

Podvučene zamjenice napiši u nominativu.

.....
1 bod

22. **Podvuci tri konstatacije koje se odnose na usmenu književnost.**

1. sinkretizam
2. individualno stvaralaštvo
3. ustaljeni epiteti
4. izdiferenciran dramski rod
5. stereotipni početak i kraj

1 bod

Pročitaj pjesmu *Slap Dobriše Cesarića* pa uradi 23, 24, 25, 26. i 27. zadatak.

SLAP

Teče i teče, teče jedan slap;
Što u njemu znači moja mala kap?

Gle, jedna duga u vodi se stvara,
I sja i dršće u hiljadu šara.

Taj san u slapu da bi mogo sjati,
I moja kaplja pomaže ga tkati.

Dobriša Cesarić

23. Kojoj vrsti lirskih pjesama pripada pjesma *Slap*?

1. ljubavnim
2. misaonim
3. opisnim

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

24. Kako se zove strofa kojom je napisana pjesma?

.....

1 bod

25. Nabroj motive koji čine sloj predmetnosti u pjesmi.

.....

1 bod

26. Napiši prenesena značenja za sljedeće lekseme u pjesmi:

slap

kap

duga

2 boda

27. *Taj san u slapu da bi mogo sjati,
I moja kaplja pomaže ga tkati.*

Na osnovu navedenih stihova napiši poruku koju pjesnik kao lirski subjekt sugerise čitaocima.

.....
.....

2 boda

28. Na osnovu odlomka napiši naziv književnog djela i ime i prezime njegovog autora.

1. Kapija je najvažnija tačka na mostu, isto kao što je most najvažniji dio varoši, ili kako je jedan turski putnik, koga su Višegrađani lepo ugostili, napisao u svom putopisu, „njegova kapija je srce mosta koji je srce ove kasabe koja svakom mora da ostane u srcu“.

.....

2. Njemu odgovori na to brzonogi divni Ahilej:
„Tako će biti, stari moj Prijame, kako ti tražiš,
Toliko dana ću bitku, koliko veliš odlagati!“

.....

3. I zagleda se tada u daleka brda iza kojih se sad pomaljalo Sunce. Kad na njemu zablista srebro, on se oseti čio i lak, i kao da nema tela. Osunčan, prosijan, oseti se topal, a ne težak, kao i da ne jaše, kao i da ne postoji, u tom nevidljivom vetru, koji ga je dočekivao s lica.
Zatim potera konja kasom, kroz prazninu.
Tako je, godine 1744, u proleće, Vuk Isaković pošao na vojnu.

.....

3 boda

29. Napiši koji lik u *Gorskom vijencu* izgovara stihove:

1. Ja sam proša sito i rešeto,
ovaj grdni svijet ispitao,
otrovi mu čašu iskapio,
poznao se s grkijem životom.

.....

2. Lijepo li ova sablja čita,
divno li nas danas razgovori!
Amanati, đe nauči tako?

.....

3. Al' je đavo, ali su mađije,
ali nešto teže od oboje?
Kad je vidu đe se smije mlada,
svijet mi se oko glave vrti.

.....

3 boda

30.

Napiši novinsku vijest koristeći date podatke. Vijest treba da ima naslov.

- Lidija Uskoković je članica udruženja "Mladi slikari"
- Dosadašnje izložbe i priznanja: učešće na festivalu "Susreti pod starom maslinom" u Baru; izložba radova djece Podgorice organizovana povodom dana turizma; učešće na Festivalu humora, satire i karikature u Nikšiću (I nagrada)
- Samostalna izložba slika i karikatura Lidije Uskoković, učenice IV razreda Gimnazije "Tanasije Pejatović" u Pljevljima
- Izložbu će otvoriti istoričar umjetnosti Ranko Lazarević
- Izložba će biti otvorena u Modernoj galeriji u Budvi 24. maja 2017. godine u 20 sati
- Izložba je organizovana u okviru Međunarodnog dana humora

10 bodova

KONCEPT VIJESTI

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A series of horizontal dotted lines for writing, consisting of 30 lines.

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---